

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Projekt pt. „Rozwój kompetencji specjalistów ochrony zdrowia z zakresu realizacji badań naukowych”, nr FERS.01.13-IP.07-0004/24, realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Priorytet FERS.01 Umiejętności, Działanie FERS.01.13 Umiejętności w sektorze zdrowia.

TYTUŁ: PRZEPROWADZANIE BADAŃ KLINICZNYCH W OŚRODKU CZ. II

PROWADZĄCY: JOANNA BISKUP / SCRA, CT PROJECT MANAGER

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Zakres

1. Kontraktowanie i rozliczanie badań
2. Rekrutacja i retencja uczestników
3. Zapewnienie Jakości

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Zakres i cel

Omówić kluczowe aspekty operacyjne towarzyszące badaniom klinicznym

Pokazać, jak kontraktowanie, rekrutacja i jakość wpływają na efektywność i wiarygodność danych

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

1. Kontraktowanie badania – co trzeba uwzględnić?

Zgodność zakresu umowy z rzeczywistymi możliwościami ośrodka

- Czy mamy zasoby personalne i organizacyjne, aby zrealizować wszystkie procedury?
- Czy liczba wizyt, czas ich trwania i sprzęt są zgodne z warunkami protokołu?

Weryfikacja warunków finansowych

- Czy budżet pokrywa wszystkie koszty rzeczywiste (personel, laboratoria, archiwizacja, VAT)?
- Czy wynagrodzenie za wizytę obejmuje pełny zakres działań klinicznych i administracyjnych?
- Jak często będą rozliczane płatności?

Analiza ryzyk i odpowiedzialności prawnej

- Czy ośrodek ponosi odpowiedzialność w razie błędu?
- Czy określono zasady odpowiedzialności za dane i raportowanie?
- Czy wskazano zasady postępowania w razie wypowiedzenia umowy lub wycofania badania?

Jasność zapisów dotyczących ubezpieczenia

- Kto odpowiada za ubezpieczenie badania i uczestników?
- Czy ubezpieczenie pokrywa działania personelu ośrodka?

Uwzględnienie wymagań formalnych i zgodności z przepisami

- Czy ośrodek może wprowadzić zmiany do umowy (np. język, klauzule RODO)?
- Czy uwzględniono wymagania uczelni lub instytutu, w ramach którego działa ośrodek

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Agencja Badań Medycznych, ul. Chmielna 69, 00-601 Warszawa, e-mail:
kancelaria@abm.gov.pl, tel. + 48 22 270 70 69, NIP: 5252783949 REGON:

382836515

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Kontraktowanie – co trzeba uzgodnić?

Dlaczego warto uzgadniać sposób rozliczeń wewnątrz zespołu?

- Zapobiega konfliktom i nieporozumieniom, ułatwia organizację pracy i odpowiedzialności, wzmacnia motywację, ułatwia rozliczanie

Kto powinien uczestniczyć w ustaleniach?

- PI, SC/SN, Przedstawiciel księgowości / działu finansowego, osoba odpowiedzialna za przygotowanie billingów

Co należy uzgodnić przed rozpoczęciem badania?

- Jakie procedury są płatne, Kto i kiedy przygotowuje zestawienia, jak rozliczamy działania wspólne (np. udział pielęgniarki, farmaceuty, laboratorium)? Czy zespół ma wgląd do raportów płatności od sponsora?

Dobre praktyki:

- Tworzenie **wewnętrznej tabeli do śledzenia procedur i wizyt**
- Miesięczne lub kwartalne spotkania dot. rozliczeń
- Przechowywanie kopii billingów i zestawień jako element ISF lub osobnego rejestru

Ważne: w sposobie i warunkach rozliczania należy uwzględnić perspektywę i oczekiwania sponsora

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

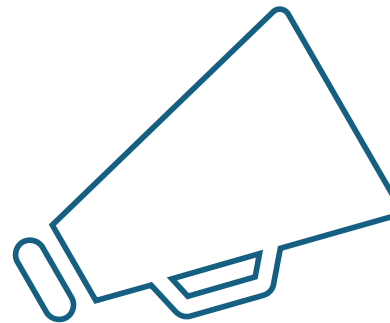
Kluczowe zasady negocjacji ośrodka ze sponsorem

Co można i warto negocjować?

- Stawki za procedury – jeśli koszty w ośrodku są wyższe niż założono w budżecie sponsora
- Wynagrodzenie zespołu
- Zwrot kosztów materiałów, archiwizacji,
- Terminy płatności i harmonogram rozliczeń
- Zmiana niekorzystnych warunków umowy

Co nie podlega negocjacom?

- Treść protokołu, wymagania GCP i przepisów prawa, wynagrodzeń ustalonych globalnie

Zasady dobrych negocjacji:

- Merytorycznie, nie emocjonalnie
- Realistycznie – sponsor zna rynek
- Z udziałem osoby decyzyjnej
- Wspólnie z działem prawnym
- Ustalenia warto mieć potwierdzone na piśmie (email)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Najczęstsze błędy ośrodków w negocjacjach

Brak przygotowania do rozmowy

- Nieznajomość własnych kosztów (np. realnej stawki godzinowej personelu)
- Brak wcześniejszego ustalenia stanowiska z działem księgowości, prawnym lub kierownikiem jednostki
- Argumentacja „bo zawsze było więcej” zamiast danych liczbowych

Próby negocjowania elementów nienegocjowanych

- Treść protokołu badania lub procedur czy wzoru formularza świadomej zgody
- Globalnych stawek w badaniach wielonarodowych
- Ominięcia obowiązków wynikających z GCP lub ustawy o badaniach klinicznych

Brak spójności wewnątrz zespołu ośrodka

- Przedstawiciel administracji nie zna ustaleń zespołu badawczego
- Brak jednej osoby do kontaktu po stronie ośrodka

Opóźnianie odpowiedzi lub milczenie w negocjacjach

- Zwlekanie z akceptacją dokumentów
- Brak jasnej informacji zwrotnej („musimy to jeszcze przemyśleć”)
- Przeciąganie procesu podpisania umowy bez powodu

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Rozliczanie badania niekomercyjnego

Czym różni się rozliczanie badania niekomercyjnego od komercyjnego?

- Finansowanie pochodzi z **grantów** – nie od sponsora farmaceutycznego
- Budżet jest **z góry określony i kontrolowany** – brak elastyczności
- Obowiązują **szczegółowe zasady kwalifikowalności kosztów** (zgodne z regulaminem grantu)
- Często rozliczane w systemie **zaliczek i refundacji** po przedstawieniu dokumentów źródłowych

Na co zwrócić uwagę w ośrodku?

- Czy mamy wyznaczoną osobę odpowiedzialną za rozliczanie (np. grant manager, dział finansowy)?
- Czy personel zna harmonogram i procedury zgłaszania wydatków?
- Czy gromadzone są dowody księgowe i opis merytoryczny działań (np. protokoły, logi, karty wizyt)?
- Czy rozliczamy wszystkie procedury zgodnie z harmonogramem projektu – nie później?

Dobre praktyki:

- Prowadzenie **bieżącej tabeli kosztów i wykonanych działań klinicznych**
- Ścisła współpraca z księgowością uczelni / jednostki
- Gromadzenie dokumentacji do kontroli ABM/NCBR
- Zachowanie pełnej **transparentności** – koszty muszą być „udowodnialne”

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

2. Rekrutacja i retencja uczestników – strategie i wyzwania

Źródła pacjentów:

- baza ośrodka
- lekarze kierujący
- działania informacyjne (ulotki, social media – za zgodą KE)

Zgody etyczne na materiały rekrutacyjne

Wyzwania:

restrykcyjne kryteria włączenia

konkurencyjne badania

niska motywacja pacjentów i personelu badawczego

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Potencjalne przyczyny problemów w rekrutacji w badaniach niekomercyjnych

- **Brak działań promocyjnych i informacyjnych** - ograniczenia formalne – brak budżetu na kampanie; Pacjenci często nie wiedzą o istnieniu badań; Ośrodki nie mają narzędzi do aktywnego pozyskiwania pacjentów (brak wsparcia PR)
- **Niski priorytet badania w strukturze ośrodka** - badania komercyjne często są preferowane (lepsze finansowanie); Lekarze mają ograniczony czas, a brak motywacji finansowej utrudnia zaangażowanie; Zespoły są przeciążone i nie mają energii, by „szukać pacjentów”-
- **Brak zintegrowanego systemu identyfikacji pacjentów** - brak elektronicznych narzędzi do filtrowania pacjentów po kryteriach włączenia; Pacjenci „rozproszeni” między poradniami, oddziałami i placówkami – brak mechanizmu przekierowywania ich do badania
- **Niewystarczająca edukacja pacjentów i lekarzy** - niska świadomość znaczenia badań niekomercyjnych wśród lekarzy POZ i specjalistów; Pacjenci nie rozumieją, czym różni się badanie niekomercyjne i dlaczego warto wziąć w nim udział; Obawy pacjentów związane z nowością, brakiem zaufania lub brakiem zrozumienia procedur

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Retencja pacjentów – jak nie stracić uczestnika

Transparentna komunikacja na starcie

Kontakt między wizytami (telefon, SMS, przypomnienia)

Minimalizacja obciążeń dla pacjenta

Zwrot kosztów dojazdu, elastyczne terminy wizyt

Edukacja nt. znaczenia udziału w badaniu

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Jak sprawić, by pacjent chciał kontynuować badanie

1. Buduj relację – nie traktuj pacjenta jak numer w eCRF
2. Szanuj czas i komfort pacjenta
3. Utrzymuj kontakt między wizytami
4. Pokaż, że jego udział ma wartość

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Brak rekrutacji i niska retencja – co to oznacza w praktyce

Brak rekrutacji zgodnej z założeniami:

- Opóźnienie harmonogramu badania - wpływa na cały plan rozwoju produktu i czas wejścia na rynek
- Wzrost kosztów badania - dodatkowe działania rekrutacyjne, przedłużenie CRO, dodatkowe ośrodki
- Ryzyko niedostatku danych - zagrożenie dla mocy statystycznej badania i możliwości wyciągnięcia wniosków
- Potrzeba modyfikacji protokołu lub zamykania ośrodków - dodatkowe zgody, dodatkowe koszty i straty wizerunkowe

Niska retencja = pacjent wypada z badania:

- Brak kompletnych danych dla danego przypadku - zmniejsza wiarygodność i integralność danych
- Zwiększone ryzyko odrzucenia danych przez agencje rejestracyjne (EMA, FDA) - badanie może nie spełnić kryteriów jakościowych
- Podważenie zaangażowania ośrodka w oczach sponsora - mniejsze szanse na przyszłe badania

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

3. Zapewnienie jakości w badaniu

Rola PI w nadzorze nad zespołem i dokumentacją

SOP i checklisty wewnętrzne

Szkolenia zespołu (protokół, GCP, AE/SAE, źródła danych)

Regularny przegląd dokumentacji (ISF, logi, CRF)

Audyty wewnętrzne (przedmonitoring, zamknięcie badania)

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

PI – odpowiedzialność za jakość w badaniu

Zgodnie z GCP, PI ponosi ostateczną odpowiedzialność za:

Zgodność prowadzenia badania z zatwierdzonym protokołem

→ Każde odchylenie powinno być uzasadnione, udokumentowane i zgłoszone

Nadzór nad zespołem badawczym i delegowaniem zadań

→ Aktualny Delegation Log, szkolenia, bieżący nadzór nad działaniami innych członków zespołu

Jakość i kompletność dokumentacji źródłowej i CRF

→ Dane muszą być spójne, rzetelne, możliwe do zweryfikowania i podpisane przez PI

Bezpieczeństwo uczestników badania

→ Osobiste ocenianie i zgłaszanie SAE, decyzje medyczne nie mogą być scedowane

Reagowanie na zalecenia monitora i audytora

→ PI musi znać findings i odpowiadać na nie – nie może ich „przekazać dalej”

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Jak PI zapewnia jakość w praktyce?

Bierze udział w SIV i szkoleniu zespołu

Regularnie przegląda dokumentację (ISF, CRF, źródła)

Aktywnie uczestniczy w wizytach monitorujących

Podjmuje decyzje w sprawach medycznych i zgodności

Angażuje się w analizę protokołu i feasibility

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Jak poprawić „oversight” w praktyce

Wprowadź rutynowy nadzór PI nad dokumentacją i zespołem

Angażuj PI w każdy etap badania

Angażuj PI w kontakty z monitorem i sponsorem

Ustal proste rutuały kontroli jakości (regularne spotkania, mini audyty, stosowaie checklist

Dopilnuj, żeby PI delegował zadania – nie abdykował

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Podsumowanie

Co wspiera skuteczne prowadzenie badania w ośrodku?

1. Przemyślany dobór projektów.
2. Przemyślane kontraktowanie i rozliczanie.
3. Skuteczna rekrutacja i utrzymanie uczestników.
4. Jakość to codzienna praktyka - nie jednorazowa akcja przed audytem.
5. Zaangażowanie zespołu.

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Projekt pt. „Rozwój kompetencji specjalistów ochrony zdrowia z zakresu realizacji badań naukowych”, nr FERS.01.13-IP.07-0004/24, realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Priorytet FERS.01 Umiejętności, Działanie FERS.01.13 Umiejętności w sektorze zdrowia.

Dziękuję za uwagę.

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH